

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Vår saksbehandler
Kjersti Vøllestad

Kopi til

Hørings svar – endringer i beredskapsforskriften

Hafslund Nett er positiv til at NVE foreslår å inkludere bestemmelser i beredskapsforskriften knyttet til blant annet IKT-sikkerhet, klassifisering og personkontroll, men mener at forslagene i noen tilfeller går for langt. Vi ber om at NVE toner ned fokuset på fysisk sikring av adgang til kommunikasjonsutstyr og heller fokuserer mer på logiske krav til sikring av sambandet inn mot driftskontrollsystemet. Når det gjelder besøksrestriksjoner og personkontroll, mener vi at det er behov for å tilpasse forslaget slik at det ikke medfører unødvendig administrativ byrde for å oppnå marginal reduksjon i sårbarhet.

Vi viser til deres høringsbrev av 19.12.2017 med forslag til endringer i forskrift av 07.12.2012 om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (beredskapsforskriften).

Hafslund Nett AS vil med dette gi et tilsvarende svar på forslagene som er framsatt i høringen.

Generelle endringer

Endring i § 1-3 Hvem forskriften gjelder for

Endringen innebærer at også de som «driver anlegg eller system som er eller kan bli av vesentlig betydning for (...)» omfattes av forskriften. Dette virker fornuftig, og Hafslund Nett støtter forslaget.

Ny § 1-4 Ansvar

Formuleringen gir selskapets leder tydeligere ansvar for å oppfylle forskriftens krav, men uten å angi detaljert hvordan dette skal løses. Hafslund Nett støtter forslaget.

Ny § 1-5 Beredskapsplikt og beredskapsplan

Det tas inn et spesifikt krav om at virksomheter omfattet av beredskapsforskriften skal ha en beredskapsplan for å håndtere og begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner. Dette utgjør ingen endring for Hafslund Nett, men vil innebære at de nye selskapene som etter ny § 1-3 omfattes av beredskapsforskriften også må ha en beredskapsplan. Dette virker fornuftig, og Hafslund Nett støtter forslaget.

Endring i §§ 2-5 Varsling og 2-6 Rapportering

Varsling og rapportering skiller i to ulike paragrafer. Situasjoner som ifølge § 2-6 punkt a)-h) skal rapporteres, skal alltid varsles. Forskriftsendringen innebærer at NVE raskt skal varsles ved en rekke spesifikke hendelser. Dette vil gi økt varsling til NVE og det må da forventes at NVE raskt kan se denne type varslinger i sammenheng og tidlig komme med advarsler til relevante øvrige virksomheter som kan ha nytte av slike varsler. I høringen påpeker NVE selv at det er viktigere å håndtere en krise enn å varsle. Da forventes det også at NVE forholder seg til dette i en kritisk situasjon.

Ny § 3-7 Samarbeid med sikkerhetsmyndigheten

NVE mener at flere av KBO-enhetene vil ha et behov for en oppdatert trusselvurdering, og at de også kan ha informasjon som er relevant for sikkerhetsmyndigheten. NVE har derfor foreslått at det lages en ny bestemmelse om samarbeid med sikkerhetsmyndigheter. Hafslund Nett mener dette er en forenkling av eksisterende prosess, og støtter forslaget.

Endring i § 5-2 Klasser åttende ledd, bokstav e

Vi mener det ikke er hensiktsmessig å operere med befolkning som eneste kriterie for klasse 3. Her bør NVE gjøre en individuell vurdering basert på de samfunnsmessige konsekvensene av manglende driftssentralfunksjonalitet i hvert område.

Endring i § 5-11 Restriksjoner for adgang til steder og områder

Alle som gis adgang til driftssentral klasse 3 skal ha bakgrunnssjekk. NVE oppfatter dette som en «tydeliggjøring av eksisterende krav». Hafslund Nett er ikke enig i dette, da det ikke har vært spesifikke krav om politiattest og kredittsjekk for tilgang til driftssentral klasse 3. Vi vil kommentere forslagene til personkontroll nedenfor, under § 6-7.

IKT-sikkerhet

Endring i § 6-2 Sensitiv informasjon annet ledd, bokstav g.

Formålet med endringen er å gjøre det enda tydeligere hva som er sensitiv informasjon om energiforsyningen.

I mange sammenhenger er det svært vanskelig eller umulig å overholde krav om at driftssentralens lokalisering er sensitiv informasjon. Dette er kjent informasjon for de store nettselskapene. Driftssentraler ligger ofte der hovedkontoret er, men foreløpig ikke for Hafslund Nett. Informasjon om fjernkontrollsystemet og sikringstiltak er helt klart sensitivt.

Endring i § 6-5 Anskaffelser i energiforsyningen

Endringen innebærer et tydeligere krav til KBO-enheten om å sikre at kravene om informasjonssikkerhet og taushetsplikt for sensitiv informasjon ivaretas i anskaffelser. Forslaget støttes.

Ny § 6-9 Digitale informasjonssystemer

Formålet med endringen er å beskytte virksomheter og systemer i energisektoren mot bredden av digitale trusler.

Vi mener forslaget er en fornuftig tilnærming som stiller ytterligere krav til IKT-sikkerhet, men samtidig gir aktørene frihet i detaljene av gjennomføringen. Dette er forenelig med den strategi internasjonale aktører som SANS Institute har når de beskriver beste praksis (Best Practice), der man tar for seg hovedlinjene uten å bli teknologi-spesifikke. Hafslund Nett synes det er spesielt viktig at det stilles krav til å sikre og oppdage forsøk på inntrengning gjennom kontinuerlig overvåkning av systemene. Hafslund Nett mener dette er et riktig steg og støtter dette.

Ny § 6-10 Bryterfunksjonalitet i avanserte måle- og styringssystem (AMS)

Det angis konkrete krav for sikring mot uautorisert utkobling av bryteren i direktemålte AMS-målere eller uautorisert begrensning av effektuttaket i de samme målerne. Kravene retter seg både mot nettselskapenes egne ansatte og underleverandører til driften av systemene.

Hafslund Nett støtter budskapet i punkt a)-d).

Punkt e) er vanskelig å forstå. Er det slik å forstå at én måler ikke kan endre innstillingene i en annen måler?

Hafslund Nett anbefaler at det i tillegg innføres et nytt punkt f) med krav til automatisk logging av alle endringer av innstillingene i AMS-målerne.

Endring i § 7-1 Generell plikt til å beskytte driftskontrollsystemet

Endringen angir hva som menes med driftskontrollsystem og driftskontrollfunksjoner. Videre er bestemmelsen endret slik at det kommer tydeligere frem at poenget med tiltakene er at driftskontrollsystemet til enhver tid skal virke og at det ikke skal kunne misbrukes

Definisjonen av driftskontrollsystem blir sentral her. Hvor langt «ut» går driftskontrollsystemet? Klassifisering av utstyr ser ut til å skulle følge driftskontrollsystemets klasse og ikke stasjonenes klasse. Det virker fornuftig at alt utstyr som er innenfor driftssentralens lokaler, inkludert datasystemer og hjelpeutstyr, har svært strenge krav til fysisk sikring. Det er imidlertid etter vårt syn helt feil ressursbruk å stille svært strenge krav til fysisk sikring av adgangen til kommunikasjonsutstyr på en transformatorstasjon eller en fjernstyrt bryter ute i distribusjonsnettet. Vår klare anbefaling til NVE er å lage en egen paragraf i beredskapsforskriften som stiller krav til logisk beskyttelse av selve sambandet. Dette er mye viktigere enn den fysiske beskyttelsen. I en slik kravbeskrivelse må det tas som utgangspunkt at en eller flere komponenter i sambandet kan være kompromittert. Det må da være den logiske sikringen som hindrer uønsket bruk av denne komponenten inn mot driftskontrollsystemet og det øvrige sambandssystemet. Å stille egne spesifikke logiske krav til sikring av sambandet inn mot driftskontrollsystemet vil etter Hafslund Netts syn øke sikringen av driftskontrollsystemet og gjøre fysisk sikring på sambandsnivå mindre viktig. Vi vil svært gjerne invitere NVE til et møte for å vise nærmere hvordan dette kan gjøres. Vi kan også lage et notat som beskriver de funksjonelle kravene til slike logiske sikringer basert på våre egne vurderinger og erfaringer.

Endring i § 7-3 Dokumentasjon av driftskontrollsystemet

Endringen skal tydeliggjøre at KBO-enheten til enhver tid skal ha full oversikt over oppbygningen av driftskontrollsystemet, samt eventuelle tilkoblinger mot andre nettverk, utstyr eller internett.

Hafslund Nett mener at det må inn en mer konkret definisjon på hva som menes med «komplett oversikt». Vi mener at utstyrets type og logiske funksjon også må fremgå av oversikten.

Endring i § 7-4 Kontroll med brukertilgang

Bestemmelsen skal tydeliggjøre kravet om å hindre at personer og brukere som ikke er godkjent får tilgang til driftskontrollsystemet. Formålet med endringen er også å ha oversikt over hvem som er eller har vært pålogget driftskontrollsystemet slik at uønskede hendelser kan oppdages, registreres og eventuelt varsles videre.

Er det nok at man vet hvilken bruker som er eller har vært pålogget? Vi mener det også må presiseres hvilken person eller hvilket system som har logget seg på brukeren.

Endring i § 7-6 Kontroll med utstyr i driftskontrollsystemet

Formålet med endringen er å stille tydeligere krav til å forhindre at teknisk utstyr og komponenter blir en «inngangsport» for skadelig programvare, samt kompromittering av sensitiv informasjon.

Punktet dekker kun at utstyr i driftskontrollsystemet ikke tas ut og gjenbrukes. Vi anbefaler sterkt at det også stilles krav om at utstyr som har vært i bruk utenfor driftskontrollsystemet ikke kan settes inn i driftskontrollsystemet. Årsaken er at man her vil kunne få en potensiell «bakdør» inn i driftskontrollsystemet.

Endring i § 7-7 Håndtering av feil, sårbarheter og sikkerhetsbrudd

Formålet med endringen er å tydeliggjøre krav til å registrere feil og håndtere hendelser for å opprettholde energiforsyningen, også i ekstraordinære situasjoner.

Vi mener den nye formuleringen kan tolkes for vagt. Det står at virksomhet kun skal håndtere feil og det er ikke lenger krav til å ha forberedt/etablert kontrollordninger og prosesser. Vi foreslår derfor å inkludere noe fra den gamle forskriftsteksten i første ledd i ny bestemmelse: «Virksomheten skal ha *kontrollordninger for å håndtere feil, sårbarheter i programvare, sikkerhetsbrudd og andre hendelser som kan utgjøre en risiko for driftskontrollsystemet*».

Ny § 3-6 Sektorvist responsmiljø

Formålet med endringen er å gi NVE myndighet til formell utpeking av et sektorvist responsmiljø for energisektoren og pålegge det sektorvise responsmiljøet oppgaver.

Hafslund Nett mener det er fornuftig at beredskapsmyndigheten tar en aktiv part i det sektorvise responsmiljøet. Hafslund Nett støtter forslaget.

Personkontroll

Endring i § 6-7 Personkontroll

På bakgrunn av ny sikkerhetslov foreslår NVE et betydelig sterkere krav til personkontroll. Det skal gjennomføres en generell bakgrunnssjekk av alle personer før ansettelse uavhengig av type anlegg eller informasjon de får tilgang til. Alle personer som har tilgang til anlegg, system eller annet som er klassifisert etter klasse 2 skal fremlegge en kredittsjekk. Videre skal alle personer med tilgang til anlegg, system eller annet som er klassifisert i klasse 3 i tillegg fremlegge ordinær politiattest. KBO-enhetene skal benytte informasjonen som fremkommer gjennom bakgrunnssjekk, kredittsjekk og politiattest til å vurdere en persons egnethet til å bli ansatt i en stilling som gir adgang til de klassifiserte anleggene. Det skal videre foretas ny vurdering hvert femte år.

I forarbeidene til høringsforslaget viser NVE til NSM med flere sin veileder «Sikkerhet ved ansettelsesforhold». I hht. veilederen er en bakgrunnssjekk prosessen med å hente, sammenligne og dokumentere informasjon om en person, i den hensikt å bekrefte eller avkrefte det kandidaten selv opplyser. Bakgrunnssjekken kan også omfatte datainnhenting eller søk i åpne kilder (kredittsjekk, søk på næringsinteresser, i adresseregistre osv.). I følge veilederen er en bakgrunnssjekk «både inngripende og kostbar og bør derfor stå i forhold til verdiene vedkommende vil få tilgang til».

Vi anser det som fornuftig å gjennomføre en bakgrunnssjekk ved nye ansettelser, og støtter dette. Vi mener imidlertid at det bør være opp til den enkelte virksomhet å definere hvilke typer bakgrunnssjekker som er hensiktsmessige, basert på relevante risikovurderinger. Dette kan løses ved at NVE endrer annet og tredje ledd i § 6-7 til «kan»-bestemmelser i stedet for «skal». Dette vil etter vårt syn være mer i tråd med budskapet i veilederen til NSM med flere.

Det legges opp til en stor grad av skjønn i § 6-7. Bakgrunnssjekken skal brukes som grunnlag for å vurdere personen. Særlig for de som allerede er ansatt hos oss og har tilgang til anleggene vil bruk av skjønn bli relevant. Det må gjøres en jobb med å sette kriterier for når for eksempel kreditten hos en ansatt er for dårlig til at personen kan vurderes som egnet til å få tilgang til anlegget. Hafslund Nett har mange flere innleide personer fra leverandører med behov for adgang til klassifiserte anlegg enn egne mannskaper. Dette skjønnet må dermed innarbeides i innkjøpsavtaler med leverandørene. Ved raskt behov for assistanse fra en leverandør, vil en slik prosess ta altfor lang tid og i ytterste konsekvens kunne medføre et langvarig strømavbrudd. Hafslund Nett er svært usikre på om dette kravet vil ha noen praktisk betydning for sikkerheten i anleggene, og kan ikke se at nytten ved et slikt krav veier opp for de økte administrative kostnadene.

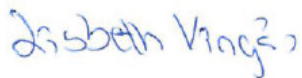
Hafslund Nett ser behovet for å sette fokus på innsidevirksomhet gjennom sterkere krav til personkontroll til utsatte anlegg, men mener at kravet for anlegg klasse 2 blir litt for strengt. Vi foreslår at § 6-7 kun skal gjelde for klasse 3-anlegg, og at det må presiseres at dette skal gjelde *selvstendig adgang*. Vi vil kunne komme i situasjoner der vi for eksempel trenger håndverkere på anleggene, og det bør være mulig å fotfølge disse rundt på anlegget uten forutgående personkontroll. Dette vil da følge samme prinsipp som DSBs forskrifter for adgang til høyspenningsanlegg.

Avslutning

Hafslund Nett stiller seg positiv til mange av endringene i høringsforslaget. Samtidig mener vi at noen av forslagene går for langt, og at kostnadene ved å følge kravene vil være høyere enn nytten. Dette gjelder særlig forslaget til endret § 6-7 om personkontroll. Det bør også vurderes hva som er hensiktsmessig sikring av prosessnettverket i driftskontrollsystemet. Vi vil svært gjerne invitere NVE til et møte for å vise nærmere hvordan dette kan gjøres.

Vi bemerker at dersom enkeltsselskap blir belastet med store ekstrakostnader i forbindelse med å etterfølge forskriftsendringene bør dette kunne godtgjøres særskilt.

Med vennlig hilsen
Hafslund Nett AS

Lisbeth Vingås
Direktør Rammevilkår

Kjersti Vøllestad